

ŠTATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova na dan, ke Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje, saj ste imeti naročnino vnapr.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

1944 WAR APPEAL

No. 51 — Štev. 51

NEW YORK, TUESDAY, MARCH 14, 1944 — TOREK, 14. MARCA, 1944

VOLUME LII. — LETNIK LII.

RDEČA ARMADA V KERSONU

Včeraj je tretja ukrajinska armada napredovala 22 milj ter zavzela pristanišče Kerson ob Črnem morju. — Zavzetje Kersona je naznanil maršal Stal'in in padec so proslavili z 20 streli iz 224 topov. Iz poročil s fronte je razvidno, da so Rusi v ofenzivi na osmih krajih 1200 milj dolge fronte in so samo včeraj osvobodili nad 310 obljubljenih krajev.

Tretja ukrajinska armada generala Malinovskega je prekoračila Dnjeper in zavzela Kerson, druga njegova armada pa je prodirala ob zapadnem bregu velike reke in dospela na kraj, kjer se Ingulec izliva v Dnjeper.

Kerson je bil za Nemce velike važnosti, ker so bile armade v Ukrajini za svoje dobave odvisne samo od tega pristanišča, odkar so prejšnji teden Rusi presekali železnice.

General Malinovski je naglo prodiral navzleč gorkemu vrenemu, ko so narasle reke in je zemlja zelo mehka. Kot naznanja poročilo ruskega vrhovnega poveljstva, je bilo včeraj ubitih 20.000 Nemcev, 2500 ujetih in Rusi so vplenili naslednji vojni material: 202 tanka, 114 vrtilnih topov, 728 poljskih topov vseh vrst, 372 metalecev min, 1127 strojin, 114 oklopnih avtomobilov, 178 traktorjev, 9172 trakov in drugih vozil, 8200 pušk, 27 lokomotiv, 242 železniških voz in 63 skladišč.

Kot poroča "Pravda", so Nemci tako zbežani, da mečejo od sebe orožje in tudi najpogostejše stvari. Medtem ko so dolejši puščali za seboj tanke, truke, topove in drugo težko orožje, puščajo sedaj puške in celo plinske maske. Nemci beže po blatnih cestah in čez naratle reke in Rusi jih zasledujejo z ugrabljenim orožjem.

Rusi so prvič po letu 1941 zopet prišli v gubernijo Odeso, ko je general Konev zavzel Gajvoron, na križišču Vinica-Pervomajsk in Odesa-Lviv. Železnice je 45 milj od besarabske meje.

"Ofenziva se pomika zelo naglo," piše poročevalec Pravde. Naša infanterija prodira ob izpodjednih častah, njej pa sledi artilerija in mošnarji. Lahke topove, nabojne za mošnarje in mine nosijo vojaki na svojih plečih.

Prva ukrajinska armada maršala Gregorija K. Žukova je prišla zopet novo ofenzivo v zapadni Ukrajini ter je zavzela Skalat, 105 milj severovzhodno od čehoslovaške meje in 58 milj severovzhodno od Lvov-Črnovice železnice, kamor prihajajo tri železnice iz južne Ukrajine.

Na vseh krajih dolge fronte pritiskajo tri močne ruske armade proti železniškim križiščem in moskovski radio je sporočil, da so Rusi v desetih dneh pobili 63.000 Nemcev, 9 tisoč pa so jih vjeli.

ČEHI POZVANI NA AKCIJO PO SVOJI ZAMEJNI VLADI V LONDONU

London, 12. marca. — V trenutku, ko se nahaja rdeča armada komaj 142 milj od vzhodne čehoslovaške meje, je pozvala zamejna čehoslovaška vlada v Londonu svoje rojake v domovini, naj organizirajo odpor oborožen proti sovražniku.

V pozivu je rečeno, naj ne nudijo odpora posamezniki, ampak organizirane skupine. "Stvorite oddelke borcev in vzpostavite narodne odbore," se deloma glasi poziv, ki nadaljuje:

"Sestavite skupine guerilskih borcev... vlada v zamejstvu bo storila vse, kar bo mogoča, da bodete dobili dovolj orožja... osvobodilna armada je blizu vas in zvonovi oiznanjujo joči prihod svobode pritrkavajo že skoro na naš meji."

Poziv se nadalje svari Čehi, "da, kadar se bo sovražnik umikal iz naše dežele, ne bo nihče varen pred njim ako bo brez orožja." Vsem onim, ki niso sposobni za borbo, je v pozivu priporočeno naj vršijo kako drugo važno nalogo in delo v korist osvobodilnega odpora. Ženske, kot moški so v apelu pozvani, da primejo za orožje in se dvignejo z orožjem v roki v gerilskih skupinah proti tlačitelju Nemcu.

Hendrik Willem van Loon je umrl

Old Greenwich Conn., 11. marca. — Svetovno znani pisatelj in zgodovinar Hendrik Willem van Loon, star 52 let, je nenadno podlegel srčni napadu na svojem domu danes zjutraj.

H. W. van Loon je bil rojen v Rotterdamu na Holandskem, toda je prišel v Ameriko, ko mu je bilo dvajset let ter je nadaljeval svoje študije v tej deželi. Več časa se je udeleževal na polju časnikarstva, kot poročevalec, pozneje pa je pisal knjige, med katerimi je posebno znana knjiga imenovana "The Story of Mankind." Kot človek je bil van Loon humorističen in je v svoje govore ali predavanja vedno vplel dvoje in jedke izraze. Tekom sedanjih vojne je bil aktiven v sodelovanju s pomembnimi in slavnimi organizacijami. Eden od njegovih dveh sinov služi v ameriški armadi v Angliji kot poročnik.

Pokojni zgodovinar in pisatelj je izdal vsega skupaj čez 30 knjig in je pripravljel material za še eno, ko ga je nenadno prehitela smrt pri delu. Možak je bil na videz pri najboljšem zdravju in je tehtal 290 funtov ter je bil visok šest čevljev in tri palce.

Rumunska mladina za nemške kmetije

Pod pretvezo, da bodo rumunsko mladino naučili nemškega načina kmetovanja, so nacisti nabrali na Rumunskem tisoče fantov in deklet za poljska dela v Nemčiji. Rumunski poljedeljski minister popolnoma odobrne postopanje Nemcev in je zagotovil fantom in dekletom, da se bodo v Nemčiji učili vseh del na kmetijah. Prva skupina teh poljskih delavcev je že odpotovala iz Rumunske.

FRONTA V ITALIJI

Zavezniška težka artilerija je včeraj pričela skozi meglo obstreljevati nemške postojanke južno od Rima in opazovalci so menjajo, da to pomeni, da bo general Mark W. Clark pričel ofenzivo proti Rimu.

Nemška artilerija je bolj slabotno odgovarjala na zavezniški ogenj.

Vreme je mrzlo in deževno, toda ko se popolnoma zjasni, se bodo pričeli boji.

Južna italijanska fronta je primeroma mirna. Pri Cassinu so Francozi odbili nemški napad na hrib št. 915. Okoli Cassina so v teku artilerijski boji in spopadi med stražami.

NAZNANILO

Stara zaloga zemljevidov (Atlasov) je pošla. Novo zalogo bomo prejeli okrog 15. MARCA. Vsi tisti, ki so jih naročili, prosimo, da malo potrpe.

Knjižarna "Glas Naroda"

Dr. Smolaka pošilja pozdrave Adamiču

Dr. Jsip Smolaka, minister vnanjih zadev v jugoslovanski provizorični vladi, je prišel za nekaj dni v Italijo, da tamkaj vodi z zavezniški politične razgovore. Njegova prisotnost na zavezniškem terenu je velikega pomena, ker se more pričakovati, da bodo njegovi razgovori razbistrili zamotani jugoslovanski položaj ter privedli do političnega priznanja Titove vlade.

Dr. Smolaka je poslal iz Italije pozdrave L. Adamiču, kateremu izreka svoje priznanje za njegovo delovanje, kot predsednik Združenega odbora južnoslovaških Amerikancev. — To lepo priznanje od strani enega glavnih voditeljev nove demokratske Jugoslavije je v čast vsem članom Združenega odbora, kot tudi vsem pristajšem tega demokratskega pokreta v Ameriki.

Publicijski odbor ZOJSA

Churchillov govor osrčil Jugoslovane

Moskva, 7. marca. (IGN)—Telegrafska služba "Nova Jugoslavija" poroča v depeši iz osvobojenega ozemlja naslednje:

"Churchillov govor je napravil globok vtis po vsej Jugoslaviji. Njegove besede o položaju in naziranju kralja Petra in njegove vlade v zamejstvu so povzročile precej komentiranja, predvsem zato, ker je to bilo prvič, da je avtoritativni predstavnik zavezniškov javno izrazil svoje mnenje o tem vprašanju, ter podal sliko različenega tolmačenja tega vprašanja v zavezniških deželah.

"Govor bo pomagal objasniti oboji, notranji in vnanji položaj Jugoslavije s tem, da se bo javno praznopravljalo o problemu, ki je bistveno važen za naše ljudstvo.

"Churchillova odprta izjava o situaciji je ponovno dokazala najboljšo približanje problemom naše dežele. Jugoslovansko ljudstvo je našlo svoj izhod in pot do cilja v svoji narodni osvobodilni borbi in bode temu cilju sledilo, osrčeno po realizaciji, da jim bodo veliki zavezniški pomagal doseči ta cilj.

"Iz tega razloga pozdravlja jo Churchillovo izjavo, ki obljublja, da si bodo ljudstva po osvobojenju sama izbrala svoj obliko vlade po svoji želji."

(U. C. of S.-S. A.)

NEWYORŠKI ŽUPAN LA GUARDIA SE IZREKEL ZA MARŠALA TITA

Župan La Guardia je dejal v nedeljo tekom svojega radijskega govora, da je zadnje čase malo povpraševal okrog našega državnega departamenta, kako kaj mislijo glede jugoslovanskega Tita, toda pronašel je, kot se je izrazil, "da ne izgleda, da sploh kdo ve kaj mislijo."

Župan pa se je brez pridržka in brez ovinkanja odprto izrazil, da smatra Tita za velikega moža in voditelja.

"Jaz želim," je rekel La Guardia, "da bi naša vlada prišla na dan in Tita priznala. — 'Tito, izvrstno delo si napravil in mi smo zate.' To bi veliko pomagalo."

Župan je tudi omenil, da opaža, da se Anglija precej živo zanima za Tita ter je pripomnil, da za te ljudi (Titove) ne moremo storiti dovolj in bomo morali tudi po končani vojni pomniti, da ne smemo pozabiti tistih, ki so se v tej vojni najbolj junaško borili.

Z županom je bil na radijski postaji WNYC prisoten kot gost tudi Louis Adamič, predsednik Združenega odbora in pa še nekateri drugi Jugoslovani, Adamič je dejal, da je bil Združen odbor južno-slovaških Amerikancev ustanovljen zato, da se razčisti zamotano jugoslovansko zadevo in prikaže resnico v tem pogledu ameriški javnosti.

La Guardia, ki se rad postavi, da razume nekaj jugoslovanskega, je nazval jugoslovanske goste, ki so bili prisotni, kot "prijetelje" v našem oziroma hrvaškem jeziku. Dejal je, da je bil konzularni uradnik na jugoslovanski zemlji pred 40 leti. Takrat je je videl, da so Habsburžani vedno sejali neslogo med južne Slovence.

O Titu je župan dejal, da bo postal vzor, ki bo apeliral na domišljijo povprečnega ameriškega dečka, ker je uspel v svojih naporih za združenje vseh frakcij v Jugoslaviji. Poudaril je še, kako so morali Titovi vojniki vzeti najprej orožje Nemcem, da so mogli voditi naprej započeto borbo odpora.

Italijanov in fašističnih grozodejstev in požigov po sloven

Naciji pomorili dva milijona ljudi na ruski zemlji

London. — Izredna državna komisija za preiskave zločinstva zakriviljenega po nacističkih armadah je dognala, da so Nemci pomorili od svojega napada na Rusijo pa do danes 2 milijona civilistov, med temi veliko število žensk in otrok. Ruski radio, ki je poročal o doganjanjih tozadevne sovjetske komisije, je dejal, da so Nemci morili v takozvanih dušegubkah tudi ruske vojne ujetnike. Mno go ujetnikov pa so mučili do smrti.

Rusija priznala Badoglijevo vlado

Badoglijeva vlada je včeraj naznanila, da je Rusija priznala novo italijansko vlado in da si bosta državi izmenjali svoje zasopnike. Rusija je prva zavezniška država, ko je priznala Badoglijevo vlado.

Diplomatske zveze med Rusijo in Italijo so bile prekinjene 22. junija, 1941, ko je Nemčija vpadla v Rusijo in je Italija Rusiji napovedala vojno.

Da so v Titovih vrstah dve diviziji Italijanov, ki so prešli na stran partizanov.

PUCHEU OBSOJEN NA SMRT V ALŽIRU

Alžir, 11. marca. — Pierre Pucheu, bivši francoski minister za notranje zadeve v režimu maršala Petaina, je bil danes tukaj obsojen na smrt po posebnem vojaškem sodišču in sicer radi veleizdaje.

Sodišče je dognalo, da je Pucheu sodeloval s sovražniki Francije ter zakrivil smrt nestetih nedolžnih žrtev, ki so padle v roke Gestapu in drugim nemškim oblastim tekom njegovega službovanja, kot vnanji minister. Obtožnica je navajala, da je bil Pucheu obsojen na smrt že po podtalnem gibanju patrijotov v Franciji, ker je pomagal nacistički policiji pri pogonu na francoske patrijote ter sam rekrutiral nemške vojake za izvajanje terorja nad prebivalstvom po posebnih sodiščih in posebni žandarmeriji.

Zagovorni odvetniki so skušali dokazati, da izrek kazni oziroma razsodbe ni mogoč, ker ni pri rokah priči in dokumentov, s katerimi bi mogli biti predložena važna čvdenca v obrambo obtoženega. Na to izjavo je izvrševalni sodnik gen. Weiss, ki je vodil proces odgovoril, da manjka tudi kakih 40 tisoč priči, ki počivajo sedaj v francoski zemlji, kot žrtve terorja, ki ga je pomagal uvajati

NEMCI BODO ODGOVORNI ZA RIM, — pravi Hull

Državni tajnik Cordell Hull je v odgovor na papežev poziv v nedeljo, da bi Nemci in zavezniški prizanesli Rimu, odgovoril, da leži vsa odgovornost na Nemcih, ako postane Rim bojišče in bodo uničene zgodovinske stvari. Hull je rekel, da so se nemški vojaki utrdili po rimskih cerkvah in spomenikih, toda zavezniški bodo tem spomenikom prizanašali, kolikor bo mogoče.

Pucheu, poleg teh pa tudi ni mogoče dobiti pred sodišče nadaljnih 400.000 priči, katere morajo biti za žično ograjo koncentracijskih taborišč — tudi mnogo po zaslugi obtoženega.

Boji v Sloveniji

London, 10. marca. — Poročila radia Svobodna Jugoslavija navajajo, da se vrše v Sloveniji med Kočevjem in Ljubljano ofenzivni spopadi med partizani in nacisti. Naše edince so prizadele sovražniku občutne izgube, pravi poročilo. — Zojet je bil en nemški tank, dva topova, dve radijski stanici, 430 pušk in večja zaloga druge municije. Naše čete nadaljujejo z operacijami.

Sedmi zbor je tekom bitke pobil 150 sovražnikov in veliko število nemških vojakov je bilo ranjenih.

Blizu Trsta sta bila iztirjena dva sovražna vlaka in sovražnik je utrpel težke izgube v službenem železniškem osobju.

Zavezniški letalci so tudi danes nadaljevali z napadi na sovražne postojanke ob obrežju med Boko Kotar'ko in reko Nerevto. Sovražna ladja natovorjena z materialom je bila potopljena.

Irska že čuti posledice

Ker je Irska zavrnila prošnjo Združenih držav, da bi prekinila diplomatske zveze z Nemčijo, je angleška vlada prepovedala vsako potovanje med Irsko in Anglijo. V bližnji bodočnosti bo tudi najbrže prepovedala vsako potovanje med južno in severno Irsko. Južna Irska je neodvisna republika, severna Irska, ki se imenuje Ulster, pa spada pod angleško krono.

Združene države so irsko vlado prosile, da izžene nemške diplomate in agente na izrecno zahtevo generala Eisenhowerja, ker so Nemci na Irskem vodili veliko vohunstvo, vsled česar so bili ameriški konvoji, ki so prihajali v evropske vode, v vedni nevarnosti.

O VALŠKI STAVKI

— Valski premogarnji, ki so pred nekaj dnevi zastavljali, so danes glasovali glede zaključčenja stavke in ena tretjina se je odločila, da se vrne na delo, dočim so ostali majnerji še vedno neodločeni v tem oziru. — Najbrž pa bo zadeva zaključena tako, da pojdejo majnerji v par dneh nazaj na delo, vsaj tako menijo poznavalci razmer in položaja med premogarnji. Vlada je od majnerjev zahtevala, da se takoj vrnejo na delo, enako so unijski vodje svetovali majnerjem, naj se premislijo in zaključijo stavko takoj. Vsega skupaj je zastavka okrog 45.000 premogarjev.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovians Publishing Company, (A Corporation)
Frank Becker, President; Ignace Hudec, Treasurer; Joseph Lapaha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

51st Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO:
\$7.—; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.—.

"Glas Naroda" tiskava vsaki dan izvenim sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1243

ZAKAJ SE TURCIJA BOJI VOJNE

Napisal H. R. Wishengrad

Ne zunanji ali politični, temveč pred vsem notranji razlogi so bila temelj turške politike, ki je s tako previdnostjo gledala na to, da se izogne vojni, ki se že 4 leta besni tik pred njenim pragom.

Turki sami se izgovarjajo, da jim zavezniki ne pošiljajo dovolj vojnega materiala — videti je, da je široka javnost povečini sprejela to verzijo, a koravno je mnenje nekaterih poznavalcev Turčije povsem različno.

To naziranje pripisuje turške pomisleke pred vsem njenim notranjim razmeram, dočim igra pomanjkanje ali izobilo vojnega materiala čisto postrašeno vlogo.

Turčija je totalitaren režim — država, v kateri je pri znanja samo ena sama stranka — in se kot taka najbolj boji vpliva, katerega bi vojna utegnila imeti na socialno in gospodarsko zgradbo dežele.

Totalitarni vladni sistemi so večinoma zgrajeni na vplivu na narodne mase velike vodilne osebnosti, katere dinamizem omogočajo uspeh vladanja. Turčija je imela tako osebnost, do česar je živel pokojni Kemal Atatürk, toda po njegovi smrti je stranka zmanjkala tega dinamizma, ker Kemalov naslednik v poslu diktatorja, predsednik Ismet Inönü, nima onega magnetnega vpliva na mase, ki je bil tako značilen za Atatürka.

Posledica tega je bila, da je vpliv stranke na ljudstvo polagoma pojemal, tako da so se pojavile razne težave, katere se postruže mržnja in opozicija raznovrstnih manjšinskih skupin — Armencev, Bolgarov, Grkov, Židov in drugih — ki postavljajo uporne v svojem boju proti preganjanju, kateremu so podvrženi. Vse te skupine trpe pod gospodarskim pritiskom, ki je v nekaterih slučajih tako trd, da so odpravljani pripadniki manjšin, ki ne morejo plačati previsokih davkov — ki pomenijo že konfiskacijo njihovega imetja — v koncentracijskih taborih.

Nobenega dvoma in o tem, da bi vstop v vojno — posebno na strani združenih narodov — prinesel Turčiji nekatere ugodnosti. Dobili bi svoj glas v zboru zmagovalec pri mirovni konferenci. Mogli bi morda dobiti v svojo oblast nekatera sporna ozemlja in utrditi bi svojo pozicijo na Dardanelah. Toda vse te ugodnosti ne bi niti oddaleč odtelale gospodarskih nepravil, ki bi nastale na notranji fronti za vladajoče turške kroge. Bilo bi namreč nemogoče, da stopi Turčija v vojno na strani demokracij in velesil, ne da bi bila prisiljena prej ali slej, da prepusti narodnim masam nekatere gospodarske ugodnosti.

Ker pa bi bilo nemogoče, v slučaju vstopa v vojno, še poostri kontrola odine obstoječe stranke na vseh poljih in v vseh panogah gospodarskega življenja, bi ta kontrola v vojni brezpopojno oslabela. Nedostatek velike dinamične vodilne osebnosti bi mogel palniti stranko celo v pogubo.

Iz tega sledi, da so Turki ideološko — miselno — mnogo bližje očišču in Nemcem. Če bi bili Turki na nemški strani, in bi se vojna iztekla ugodno zanje, bi imeli mnogo več koristi od nje — ne morda v pogledu svojih mej, pač pa v svoji lastni državi, kjer bi mogli povsem naravno uvesti najstrožjo centralno oblast po nemškem vzoru.

Poznavalci turških razmer so mnenja, da je posledica turške nevarnosti veliko poslabšanje njene pozicije na polju mednarodne politike.

V splošnem je torej verjetno, da turška politika nikakor ni bila — kot so vsi slikali — spretna in skrajno realistična, temveč le izključno podrejena gospodarskim motivom in interesom onih, ki vladajo v Ankari. Ta politika bi bila torej le kratkovidna in državni škodljiva v pogledu njene politične pozicije v mednarodnem svetu, dočim bodo vse one gospodarske posledice, katerih se v Ankari boje, pozneje le prodre, ker nikakor niso definitivno odvrnjene temveč le začasnje odstranjene.

Izvedenci pričakujejo, da niti Rusi, niti njihovi zavezniki na zahodu ne bodo hoteli več po zmagovitem koncu vojne, da o tanejo Dardanele pod izključno turškim vplivom. — (ONA.)

BEOGRAJSKI ŠTUDENTJE — BORCI ZA SVOBODO

V svojem običajnem spreminjanju taktike poiskovanja ohranitve svojega gospodstva nad narodi Evrope, se Hitlerjevi sedaj ne poslužujejo več ugotavljanja o svoji rasni superiornosti, nego govore o evropski zvezi enakopravnih narodov. V tej svoji novi vlogi zaščitnikov evropske kulture, so hoteli ti moderni barbari pred nedavnim odpreti beograjsko vsenčilsko, katero so zaprli kmalu po okupaciji Jugoslavije. Glavna priprava za to svečanost je bila, naravno, v rokah policije, ki je morala poskrbeti, da očisti vse nevarne elemente iz vrst študentov in profesorjev.

V zvezi s tem je pisala "Tagespost" sledeče:

"Beograjska univerza se je izkazala kot središče idej nasprotnih novemu redu. Oni del naobraženstva, kateri določa oblikovanje in vir kulturnih delavcev ter vladnih činiteljev, se je izkazal politično zastupljenega ter prežetega z vsako vrstnimi nezaželenimi idejami. To je razvidno iz dejstva, da so kmalu po okupaciji Beogra da odšli mnogi profesorji univerze in učitelji iz gimnazij med guerille kot voditelji, do čim so se dijaki pridružili guerilskim skupinam."

Ko so Nemci "očistili" beograjsko univerzo vseh nezaželenih profesorjev in študentov je okupacijska uprava pričela z vpisovanjem novih študentov in iskanjem novih profesorjev. Ali vsi njihovi napori v to smer so bili zaman. Beograjska univerza je še vedno zaprta in Nedičeva ter Hitlerjeva nova propagandna linija v tem pogledu je docela propadla, kljub temu, da je bila kampa nja za zopetno otvoritev univerze na široko razlašena.

Kdorkoli je poznal prošlost beograjskega vsenčilstva, ni mogel pričakovati kaj drugega. Profesorji in dijaki te univerze po večini Srbi in Črnogorci, so bili vedno v prvih vrstah narodne borbe proti raznim diktatorskim in apizar-prazna zgradba v sredini Beograjskim režimom predvojne Jugoslavije. Izkoristili so vsako

grajska univerza se vedno živi, živi v novi prerajeni Jugoslaviji — v vrstah Narodnega osvobodilnega gibanja.

Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev.

ROJAKINJA JE PREJELA PISMO OD BRATA, KI SE BORI S PARTIZANI

(Po "Enakopravnosti")

Mrs. Ant. Chapirio, 15710 Saranae Rd., je prejela sledeče pismo od svojega brata, ki se nahaja pri partizanih. Pismo se glasi:

"Ljuba sestra: — Z največjim veseljem Ti pišem prvič po dolgem času, svobodno in z veseljem. "Kakor Ti je gotovo znano, sem se nahajal pri italijanski armadi. Ko pa je prišla ameriška armada in je Italija kapitulirala, so Amerikanci marsikatero osvobodili. Danes mi Slovenec, katere nas je toliko let tlačil laški fašizem, svobodno dihamo. Zapustili smo italijansko armado in se priključili Osvobodilni fronti partizanov Jugoslavije. Sedaj komaj čakamo, da nas naši zavezniki Amerikanci in Angličani prepeljejo preko Jadrana, da osvobodimo našo Primorsko in ostalo Slovenijo izpod nemških rabljev, da postane naša zemlja zopet svobodna.

"Preteklega junija sem dobil dopust in sem bil doma pri mami. Postarala se je; razmere in leta so storili to. Videl sem jo in lažje mi je bilo, ko sem se vračal v laško sužnjost.

"Kakor menda veš, sem poročen, ter imamo malo hčerko Marico. Moja žena je Zigmundova, ki je doma iz vasi. Brat Mirko se je nahajal v Milanu pri vojakih in sedaj ne vemo kje se nahaja.

"Ponovim, da komaj čakamo, da dobimo priliko, da gremo rešit našo domovino. Potem bomo veseli in srečni, kakor že nismo bili 25 let.

"Da ne pozabim, v naši primorski partizanski brigadi so poleg mene iz Kala pri Št. Patru še sledeči: Ivan Mršnik, Jože, sin Jerševega Franceta Jerčinov, Janez Škerl, Jakolj Ulčar, Jože Diglov, France Košeten in drugi pa so odšli domov.

"Moji tovariši in jaz pustimo pozdravit vse Kalcane in sploh vse Slovence v svobodnih ameriških državah.

"Smrt fašizmu! Živela svobodna Jugoslavija!"

Partizan Ivan Leskovec, 111. četa, 1. bataljon 1. Primorska brigada, Gravina Bari, Italija.

Pripis:

"Dasi se dosti ne poznamo vendar naj tudi jaz pripišem par vrstic predno odpotujem proti domovini v borbo za osvojitve naše slovenske okrvavljene zemlje. Sprejmite moje partizanske pozdrave. Smrt fašizmu!"

Ivan Mršnik, iz Vrhence nad Kalom.

KUPIM HARMONIKO

Mervarjevega izdelka, "Slovensko". 3. ali 4. vrstno. Navedite ceno, in v kakem stanju je. Pišite na: "Harmonika", c. of Glas Naroda, 216 W. 18th St., New York 11, N. Y.

3-14, 15

ZA SKLEPNIH MIŠICAH

DO BITE

PAIN-EXPELLER

Od leta 1867...

Zanesljiv Unimint za družino

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

TRNOVSKI GOZD... SPOMIN NA MLADÉ DNI

(Nadaljevanje.)

Iz Mačjega kota do doma je bilo se precejšen kos poti in cesta, ki je bila direktno pred našim, ki je držala preko skalnatega, starega sivega Čavna. In kako je pripekalo solnce v ta kameniti Čaven. Pa nikjer nobenega drevesa, nikjer bližnjega hlada gozda. Zato pa je bil razgled tem lepši. Kakor na platnu je ležala pred najimi očmi Vipavska dolina gor proti St. Vidu. Sicer se je nudila očem od tu vsa drugačne oblika doline, toda že sam pogled na dom je vplival blažilo na željo, lačna in utrujena popotnika. Čutila sva, kakor naju domače vidijo, kako se pomikava po čavniški cesti dol proti domu.

Prj kraju, kjer so oni, ki so gradili to struno cesto preko Čavna, predobili in izsekali mogočno skalino, da je mogla cesta steči naprej, sva se ustavila in sedla kraj ceste v senco tega cestnega predora, ki se je zdel, kakor naraven skavolok. Od tu sva brezbrizno opazovala kako smukajo po čez med Ajdovščino in Mačjim kotom vojaški tovari. Armada si je znala pomagati v zadevi dostavljanja zalog v Trnovski gozd in druge predele v gozdovju visoko v gorah. Debeli kabli so škripali pod težo tovorov in z brateom sva ugibala, kako bi se človek počutil, če bi se nenkrat znašel v veliki kočari prineti na kablu in bi drčal od Mačjega kota sem proti Ajdovščini. Mišel nato nama je takoj ohladila hrbtenice, zakaj tisti kabli so bili vzpeti preko nevarnih skal in visocin v nekaterih krajih.

Ker sva bila željna in lačna, sva se spomnila zakasnelih jagod in rdečih malin ter borovnic, ki smo jih bili prejeli dan vsi štiri obrabi tu in tam ob bližnjih po katerih smo hodili. Kako sladki so bili ti poznali sadeži in koliko večji, kot so bile maline, jagode in borovnice po naših skromnejših gozdovjih. Računala sva, če bi se izplačalo iti nabirat sladke maline v Trnovski gozd — to bi bilo sladkega malinoveca za vroče poletne dni! Če bi se seveda bilo mogoče vsaj pol pota v gozd peljati na vozu.

Ni ne vem kako sva se z brateom spet spravila pokonen in nadaljevala pot do doma. To vem, da sva prišla domov ob solnčenem zahodu in mati, ki je bila prepričana, da sva bila ves čas v oskrbi goriških deklet, se je zavzela, ko sva povedala kako sva potovala nazaj peš vso dolgo pot. Menila je, da bi naju bil kdo gotovo vzel na voz ako bi bila koga naprosila. Manj kot mi otroci, so starejši ljudje razumeli trdost vojne. Vojaki so nas na poti komaj malomarno pogledali in poglali konje mimo naju, ker povele je povele, civilistov niti sva srečala na vsej dolgi poti nobenih. Morda je bila to smola tistega dne, toda midva sva bila na svoje potovanje pozneje zelo ponosna, ker napraviti tako dolgo pot peš tudi ni bilo kar tako. In o bratu potem nisimo več slišali, dokler ni nekako leto dni zatem prišlo poročilo, da je mrt v Italiji. Oče in mati sta medtem oba umrla in sploh nista vedela nič o nsoi sina.

Tudi o tistih dveh begunkah nisimo slišali nikoli več. Kje sta ostali in zakaj ni je še danes vanka. Zdaj, ko se skrivna naš primorski človek po Trnovskem gozdu, se pogosto spominam na tiste zorne begunko od Gorice. Lepi in pogumni dekleti sta bili. Vsaka je imela svojega ročenca pri vojakih in obe sta bili prepričani, da bo razdeljena Primorje zopet pozidano in prenovljeno in bodo zopet ob nedeljah popoldne prepevala dekleta po čilih slovenskih vaseh in trgih. — Danes morda gojijo isto vero in nade njuni otroci, in otroci mojih bratov... in vsi so morda pri partizanih v Trnovskem gozdu. (Konec.)

VSI ne moremo iti na bojišče se vojskovati proti sovražniku osebne svobode; — VSAK pa lahko pomaga pobiti sovražnika, ako kupuje WAR BONDE in ZNAM KE redno.

TO JE KNJIGA, KI JO BOSTE RADI IZROČILI SOSEDU, DA JO PREČITA

THE INCREDIBLE TITO

Man of the Hour

V angleščini izpod peresa slovitega pisatelja

Howard Fast-a

Povest o bojih Jugoslovancov za svobodo, o čemer ni bilo pisano še nikdar poprej.

"Najbolj razburljiva povest v 27 letih!"

Stane 25c v uradu — 30c po pošti.

Ker je zaloga teh knjižic zelo omejena, je priporočljivo, da pošljite naročilo prej ko mogoče. K naročilu priložite v dobrem razvrtku gotovino oz. znanke (Združenih držav). — Naročite lahko pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 18th Street

New York 11, N. Y.

Sedaj \$2

"Ko smo šli v morje bridkosti"

Spisal REV. KAZIMIR ZAKRAJSEK

Tu spodaj so priročena nekatera mnenja naših rojakov in rojakin, ki jih je pisatelj knjige prejel od onih, ki so knjigo naročili in prečitali. To je samo en del teh mnenj, ker radi pomanjkanja prostora ni mogoče priložiti vseh.

Cleveland, O. — Vašo knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" sem prejel. In če povem, da sem jo še isti večer prebral do polovice in naslednji dan pa do konca, je dovolj priznanja za nje vsebino.

Greeney, Minn. — Sedaj, ko sem prebrala Vašo knjigo: "Ko smo šli v morje bridkosti", vam hočem povedati, da tako zanimive knjige nisem še brala. Kako lepo in jasno ste popisali pot slovenskega naroda v morje bridkosti. Ne vem, kako bi jo mogla dovolj priporočiti vsem ameriškim rojakom.

Aurora, Ill. — Knjiga "Ko smo šli v morje bridkosti" mi tako zelo ugaja, da takoj naročim še eno za svojo prijateljico.

Los Angeles, Cal. — Sprejela sem poslano knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" in zelo se mi dopade. Tudi zemljevid Slovenije mi ugaja. Pokazala sem jo rojaku, ki jo tudi hoče imeti. Tu pošiljam naročilo.

Morgan, Pa. — Vaša knjiga zasluži vse priznanje in zato pa tudi zasluž, da pride našim ljudem v roke.

Walsenburg, Colo. — S knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" ste storili veliko narodno delo. Želim, da bi se čitala pa vseh naših naselbinah. Jaz jo sem priporočam.

Knjigo lahko naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 18th Street

New York 11, N. Y.

NOČEM PLAČATI VEČ KOT
NAJVIŠJE URADNE CENE!

NE SPREJMEM RACIONIRANIN
ZIVJE KKO NE ODDAM ZNAMK!

Kratka Dnevna Zgodba

"ZAČNITE STRELJATI, GOSPODJE!"

Minuti so viteški časi, ko so države druga drugi napovedale vojno po predhodni izmenjavi not in ultimativ, davno so minili oni idilični časi, ko sta dve vojski postavili v bojni red druga proti drugi ter se v plemeniti tekmi prijateljsko pozivali: "Začnite streljati, gospodje!" Iz starogrške zgodovine vemo, da so se junaki najprej strahovito ozmerjali preden so navzlic drug na druga z golimi meči, s kopji in ščipali. To sicer ni bilo viteško in vladno, ali zagnalo je obe vojski v strahovito jezo, da sta dobili potrebnega ognja spopad in poboj.

V vseh časih so se med polko vode našli možje, ki vojne in boja niso smatrali za sport in viteško igro, marveč za presneto resno zadevo, od katere je odvisna usoda države in naroda. Taki praktični možje so videli svojo nalogo v tem, da potolčejo sovražnika, ter pri tem niso izbirali sredstev, pač pa so se radi zatekali k pravi neviteškemu zvijačam.

Rimljani so bili izvrstni stratezi in taktiki. Vemo, da so njihove čete na pohodu vsake večer zgradile trdnjavo, ki je bila varna pred presenečenji nočnih napadov. Vse poraze rimskih čet z drugorodci je treba pripisati okoliščinam, da so opustili to najosnovnejšo zahtevo rimske taktike. Cezar, genialni vojskovodja, je razvil vojskovanje do prave umetnosti, vedno prisposobljeno krajevnim prilikam, poleg tega pa je bil poln ukan, zvijač in duhovitih domislic, ki jim njegovi nasprotniki niso bili kos.

Srednji vek pomeni silen napadek vojaške znanosti. Viteštvo, ki je cenilo le osebni pogum, in surovo silo, je sicer do bivalo bitke v groznem naletu železnih oklopnikov, neredko pa je utrpelo strahotne poraze od nasprotnika, ki je delal tudi z glavo, ne samo z železom.

Vsa srednjeveška strategija je bila samo primitivno razbijanje, le pri obleganju gradov in mest so se morali napadalci čisto posluževati zvijač, kajti trdih in debelih zidov ni mogla prebiti najtrša viteška glava, ali pest. Iznajdljivi, vendar v srečo so v takih primerih bili vedno uspešna sredstva.

Nekoliko bojevanja se je evropsko viteštvo naučilo šele v križarskih vojnah od vzhodnih narodov. Viteške vojske so radi svojih strogih pravil o časti opuščale najvažnejše pridobitve izkustva prešlih vekov. Ne znana jim je bila tako jasna potreba rezerve, kajti bilo je težko postaviti viteza v zadnjo vrsto in mu naložiti najpotrebnejšo oborožitev. Boja žoljni srednjeveški plemič, nasilnik in ropar ni imel smisla za višjo strategijo in taktiko. Postavljen v rezervo se je čutil užaljenega in videl je opasnost, da bi pri plenitvi ne prišel na svoj račun.

Bojevitost azijskega stepni narodi pa niso nikoli zanemarili re-

vojaški instrument, od katerega je Rusija živela še dolgo preko dobe Katarine Velike, dokler niso kasneje carji onesposobili rusko vojsko z opičnim posnemanjem pruskega "drilla". Vse bitke Petra Velikega so bile veleodvažni državniški akti, česar o Napoleonu ne moremo trditi. Veliki Koričan je bil v svojem bistvu pustolovec, zato njegova zavajanja niso imela dolgega obstoja.

O Frideriku II. so nam v nemških šolah pripovedovali čudesa. Nesporno je bil velik državnik in polkovodec in znamenito se je znal posluževati "pete kolone" pri svojih akcijah, toda dejstvo je, da so ga armade, ki so izšle iz šole Petra Velikega, vedno porazile, da si jim poveljevali generali povprečne nadarjenosti. Friderik in Prusijo je rešila le smrt cesarice Elizabete in nastop Holsteina Petra, ki se je tudi na carskem prestolu smatral za Friderikovega hlapca, ter mu je vrnil vse zasedeno ozemlje.

Kot zadnji gojenec šole Petra Velikega je bil general Suvorov, eden izmed onih vojskovedov, ki niso nikoli izgubili nobene bitke. Potolkel je v se verni Italiji najznamenitejši Napoleonove generale, naposled pa je moral zaradi izdajalskega umika nadvojvode Karla nastopiti svoj odhod preko Alp in Švice s čimer je še enkrat dokazal svoje vojaške talente in moč ruskega vojaka. Značilno za tega vojskovodja je, da je spisal knjigo o vojaških umetnostih in ki je zakladnica ruske narodne strategije in taktike. Suvorov je v njej zabeležil marsikaj, kar so poznejši vojaški pisatelji smatrali za svoje fenomenalne odkritje.

Po Napoleonovih vojnah je nastopilo v Evropi nekako zatijšje, ki so ga po vsakih deset ali dvajset let pretirali pomembnejši vojni dogodki. Avstrijske vojne v Italiji, kjer se je izkazal Radecky, prusko avstrijska vojna, v kateri je bila Avstrija porazena. Še prej krimska vojna, ki je zgovorno pokazala propad ruske vojaške sile, prusko-francoska vojna, v teku katere se je očitala nadmoč pruske vojaške doktrine in strateška sposobnost Moltkejeva, ter zadnja velika rusko-turška vojna, v kateri je trhlil carizem, komaj bil kos propadajoči Turčiji.

V začetku 20. veka imamo rusko-japonsko vojno, iz katere se je po zmagi nad Rusijo rodila današnja Japonska, ki tako dosledno in odločno zatira oblast belcev na tihomorski obali Azije. Izrednih strateških talentov ni odkrila, pač pa je pokazala sposobnost japonskih učencev in otvorila novo fazo bojevanja. Poslej prihaja do vse večje veljave moderne tehnike. Od vojaka se ne zahteva več budalasto viteštvo, marveč treznost, mirnost, izvežbanost v nojem orožju, ter poznanje novih taktik, ki ki je izpraznila bojno polje, odela bojevnike v kolikor se le da skromno barvane, toda smetne kroje ter jih skrla v varno podzemlje okopov in kavern odhodov najpremišljeno sipljejo smrtonosni ogenj na sovražnika.

Prehod med starim in novim načinom predstavlja v nekem pogledu balkanska vojna proti Turčiji, ko so slovanski države z uporabo sodobne strategije in taktike v bliskovitem naletu strle otomansko silo. Slovanski Balkan je pokazal svojo silo in svojo strateško nadarjenost, dočim je bil v političnem oziru komaj kos položaju.

Alko ocenjujemo balkansko vojno kot uvod v svetovno, mo ramu priznati, da se je vojskovanje v letu 1914 v še večji meri polastila tehnika, kajti udarile so se države, ki so bile v vsakem pogledu na vrhuncu svojega industrijskega položaja.

Jugoslovanska fronta

London, 9. marca. — Jugoslovanski radio Svo odna Jugoslavija poroča sledeče:

Na črti Prijedor-Sanskimost-Ljubija se nadaljujejo ostri boji. Sovražnik dovaja vedno sveža ojačanja, toda naše edince se dobro držijo in odbijajo napade s precejšnjimi uspehi, ter prizadevajo sovražniku obštetne izgube.

V Črni gori, pri Podgoriškem predelju, so skušali Nemci s pomočjo Mihajlovičevih četnikov izvesti svoj načrt očiščenja ceste med Cetinjami in Danilov gradom.

Začetkom teh spopadov se je Nemcem in četnikom posrečilo zavzeti Cevo, ker so napadli z zelo močno silo, toda po dveh dneh bojevanja so se morali sovražniki iz tega kraja umakniti pred našimi edinci. Ubilih je bilo tekom bojev 90 sovražnikov, 50 pa je bilo zajetih. Zajetega je bilo tudi precej vojnega materiala.

Nedaleč od Hankola so na črti skupno s četniki gen. Mihajloviča vprizorili nepričakovani napad na naše pozicije, ali po krajšem bojevanju so edince naše 13. brigada potisnile sovražnika nazaj. Izgube sovražnikov so bile pri tem nepričakovano napadu precej visoke.

Enajst nemških letal je napadlo kraje Dubrava, Kotar in Cazma. Mnogo civilistov, med temi več otrok, je bilo ubitih.

Zavezniški letalci aktivni
Zavezniški letalci so bili zadnje dni aktivni ob daljinskem obrežju in to posebno v okolju Zadra, kjer so potopili šest jambornic s katerimi so sovražniki prevažali vojni material. Poškodovanih je bilo še več drugih manjših obrežnih prevoznih ladij in čolnov in na suhem je bilo na tleh sedem lokomotiv.

Težki boji v Sloveniji
Napadi na proge na Primorskem

London, 11. marca. — Zadnja poročila o poteku bojev v Jugoslaviji naglašajo, da se še vedno nadaljujejo hudi boji v Sloveniji, kjer so naše čete zavzele utrjene postojanke pri Sv. Ivanu.

Sovražnik je moral ukiniti železniški promet na progi pri Vsesveti za dvajset ur, ker so naše edince pogrnale v zrak vlak in uničile lokomotive, kakor tudi osem trukov.

ja ter so svojo tehniko uporabljali za boj. Vojskovodja v tej dobi ne skrbi samo za taktiko in strategijo, marveč je njegov posel tako mnogostranski in kompliciran, da si tega laik skoro ne more predstavljati. Danes vojskovodja sedi v veliki razdalji od bojišča v svojem delavnem kabinetu nad zemljevidi in brez osebnega stika s poverjenimi mu vojaki On ne razpostavlja bataljone in polkov, marveč divizije, ko re in milijonske armade, on ne ukazuje: "Naprej, pali!" Vse to opravijo zelo nizki podrejeni, on sam odloča le o višji strategiji in taktiki v velikih obrisih. To je mož s strahotno odgovornostjo za milijone človeških življenj, za milijarde vrednosti. On vodi totalitarno tehnično vojno, ki zanjo nič in dan dela vsa država, ves narod. Devet ljudi v ozadju dela za enega vojaka na fronti. Ta strahotni aparat za upravljanje sodobni vojskovodja. Če uspe, je njegov uspeh večji od vseh zmag Cezarja in Aleksandra, če ne uspe, je njegov poraz večji, kakor ga je kdajkoli doživel kak vojskovodja. Osnove vojevanja pa kljub tehniki ostanejo v bistvu iste: osebni pogum, hrabro srce, odločna hladnokrvnost — kdor tega ni, mu tudi vsa tehnika mnogo ne pomaga.

V Istri so partizani ubili 40 Nemcev na cesti med Trstom in Pazinjem in v sosednjem okolju je bil tudi iztrjen nemški vlak in tekom bojev, ki so se razvili ob progi, je bilo ubitih 180 Nemcev, mnogo pa je bilo ranjenih. Bliznja električna centrala je bila uničena in vsa škoda v tem kraju se ceni na 200,000,000 lir.

Boji v Hrvatski in Bosni

V Zumberaku je edinica 34. divizije zavzela utrjeno vas Horvati ob progi Zagreb-Karlovac. Zajetih je bilo 40 Nemcev, dvajset pa je bilo ubitih. Edinica je dobila tudi dve strojnici in 10,000 nabojev.

V hrvaškem Primorju so se bili zadnje dni najhujši boji blizu krajev Novi, Senj, Brinje in Kriviput. Sovražnik je imel 70 mrtvih in 75 ranjenih.

Sedemajsta divizija je izvedla uspešne napade na progo med Višegradom in Sarajevom. Proga je bila na več mestih razdejana in dva železniška mostova sta bila razstreljena. V tem predelju se bojevanje nadaljuje v okolju Jabuka-luno.

Bolgarski partizani v bojih proti bolgarskim satelitom

Bolgarska edinica prostovoljcev bataljona "Hristo Botev" je skupno s partizanskimi oddelki jugoslovanske osvobodilne vojske prišla v sovražno past v predelju ob bregu reke Bregalnice in se zdaj bori proti sovražniku, da prebije sovražnikov obroč. To predetje je zasedeno po bolgarskih satelitskih četah, katere uporabljajo tanke.

Nemški aeroplan izstreljen

Partizanski oddelki so pogrnili v beg nemško kolono pri Travniku v Bosni ter prizadeli njej težke izgube. Izstrelili so iz zraka tudi nemško letalo, v katerem so bili trije nemški rezervni častniki, ki so padli v roke partizanom kot ničtniki.

ČITATELJEM je znano, kako se je vse podražilo, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskarske potrebščine. Da si rojaki zasigurajo redno dopolnjevanje lista, lahko gredo upravništvu na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vnaprej plačano naročnino. ALI NE RI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES?

ZANIMIVOSTI

Najbolj zdrava dežela na svetu je Bolgarija. Tam odpade na en milijon prebivalcev 426 takih, ki doživijo starost 100 let. Bolgariji sledi glede zdrave življenjske razmere Kolumbija, Brazilija, Švedska, Belgija, Nemčija in Švica. V teh državah odpade na en milijon prebivalcev eden stoletnik.

Nekateri metulji tetajo zelo visoko in daleč, celo čez morje. Zrak je sestavina, v kateri je nad 12 plinov.

Povprečen človek je zdaj 5 cm večji, kakor je bil pred 100 leti. Učenjaki pravijo, da bodo ljudje še večji, toda neomejeno se njihova rast ne bo nadaljevala, kajti pod vplivom naravnih sil bodo postajali zopet manjši.

V Ameriki lečijo blaznost s spanjem, ki ga podaljšujejo z uspavalnimi sredstvi. Zdravniki so ramrce ugotovili, da spanje ne vzame človeku samo utrujenost, temveč pomaga tudi pri lečenju blaznosti.

Hitrost vode v večini rek znaša en meter na sekundo. Od 1000 prebivalcev Združenih držav je 18 takih, ki so že prestali operacijo slepica.

ANEKDOTA

Dražini Bakičevih je prinesla štorčja dvojčka. "Ko boš danes prišel v šolo," je dejal gospod Bakič svojemu najstarejšemu sinu, "povej gospodu učitelju, kakšna sreča nas je obiskala. Videl boš, da ti jutri ne bo treba iti v šolo."

Janezek se je ves vesel vrnil iz šole: "Res očka, jutri mi ni treba iti v šolo."

"No, vidiš! Ali si gospodu učitelju povedal o dvojčkih?" "Zaenkrat sem mu povedal samo za enega otroka — drugega sem prihranil za prihodnji teden."

ŽENIN

Slovenec iz Pennsylvanije, se želi seznaniti s Slovenko srednje starosti; lepa bodočnost. — Pišite na: "ŽENIN", c. of Glas Naroda, 216 W. 18th St., New York 11, N. Y.

Angleški Molitveniki

V krasni vezavi, najfinejšega izdelka.

"KEY OF HEAVEN" v finem usnju \$1.50

"KEY OF HEAVEN" v imitiranem usnju \$1.—

Naročite pri:

SLOVENIC PUBL. CO.
216 West 18th Street
New York 11, N. Y.

Ne pozabite krvavečega naroda v domovini! — Pošljite Vaš dar še danes Slovenskemu Pomožnemu Jbбору. 1840 W. 22nd Place, Chicago, Ill.

Note

KLAVIR ali za

PIANO HARMONIKO

35 centov komad — 3 za \$1.—

- * Breezes of Spring
- * Time of Blossom (Cretet čas)
- * Po Jezeru
- * Kolo
- * Tam na vrtni gredi
- * Marlbor Waltz
- * Spavaj Milka Moja
- * Orphan Waltz
- * Dekle na vrtni
- * Oj, Marica, peklaj
- * Barčica
- * Mlad kapetane
- * Gremo na Stajersko
- * Stajerski
- * Happy Polka
- * Če na tujem
- * Slovenian Dance
- * Vanda Polka
- * Zidana mreža
- * Veseli bratci
- * Ohio Valley
- * Sviraj Polka
- * Zvedel sem nekaj
- * Ko ptičica ta mla
- * Pojdi z menoj
- * Dol s planje
- * Kadar boš ti vandrat šel

ZVEZEK 10 SLOVENSkih PESMI za piano-harmoniko za \$1.

Po 25c komad
Moje dekle je še mlada
Barbara polka

Naročite pri:
K N J I G A R N I
Slovenic Publishing Co.
216 W. 18th Street
New York 11, N. Y.

NOVO ZALOGO PRIČAKUJEMO ŠVEDI MARCA

NOVA IZDAJA

Hammondov SVETOVNI ATLAS

V njem najdete zemljevide vsakega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti današnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah.

Cena 50 centov

Naročite pri: "G L A S U NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

K N J I G A R N A

Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street New York City

Andrej Ternove
Spisal Ivan Albrecht
Cena 50 centov

Balade in romane
3. izdaja — A. Askere
Cena 50 centov

Ko smo šli v morje bridkosti
Spisal Rev. K. Zakrjašek
Cena \$2.—

Živi izvir
Spisal Ivan Matičič
Knjiga je avtorstven pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinaestih dolgih poglavjih opisanih trinaest rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne.
13 poglavij — 413 strani
V platnu vezano
Cena \$2.—

Duhovni boj
(Izdala družba sv. Mohorja)
L. Skupoli
Cena 50c

Ako nameritate knjigo, priložite k naročilu U. S. odroma Canadian Money Order za enajst dolarjev. Manjše svote, lahko pošljete v U. S. dolarjih po 1. odroma 3 centa.
Cena \$2.—

Državljanški priročnik
(V slovenskem izdaju)
Knjižica daje poljudna navodila, kako postati ameriški državljan.
Cena 35 centov

Državljanški priročnik
(V slovenskem izdaju)
Knjižica daje poljudna navodila, kako postati ameriški državljan.
Cena 50 centov

POUČNI SPISI

Pohorske poti
Spisal Janko Glaser
Cena 50c

Angleško Slovensko Berilo
(F. J. Kern) — Vezana knjiga
Cena \$2.—

Brezposelnost
Spisal Fran Erjavce
Cena 50c

Problemi sodobne filozofije
Spisal Dr. France Veber
Cena 50c

Mlekarstvo
Spisal Anton Perc. 8 slikam.
168 strani. — Knjiga za mlekarje in farmerje v splošno.
Cena 50 centov

Obrtno knjigovodstvo
268 strani. cena. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbno, umetno in strojno knjigovodstvo ter telesolivarstvo.
Cena \$1.—

POD SVOBODNIM SONCEM

ROMAN — Spisal: F. S. FINZGAR.

139

Po obredu je Iztok uredil vojsko. Na čelo ji je določil svojo izborni konjenico. Vendar je od teh izbral najboljše borce in jih pridelil vsaki zadruzi kot pomočnike veljakom in starešinam. Ki so vodili: gručne mladcev lokostrelcev, zborov mogočnih sulčarjev, oddelke ščitarev in nazadnje tolpo goilih pračarjev, sužnjev in pastirjev, ki so bili oboroženi s kijji in beti, nakovanimi z žebli, rogli jelenov in oki merjasev. Za njimi se je valila naredna tolpa zbrašnom, vozeča na teleh mehove medu, suhega mesa in žita.

Tako urejena vojska je odrinila še tisti dan proti jugu. Iztok je jezdil neustrašno ob vrstah, hvalil, navduševal, ščeval na sovraštvo do Bizanca in storil vse, da je bila vojska dobro volje in da ni svobode vajena četa občutila, kako jo vodi in vlada edino on. Skrbel je, da so imeli dosti oddiha, razsipno je delil med nje jedi in pijače. S tem je utrdil ljubezen temeljil zaupanje in si razdivjano tolpo podvrge v strogo pokorščino, da sama ni vdela, kako in kdaj.

Vojska je naglo dospela skozi oropano severno Mezijo do Hema. Tam je dovolil samo tolpi, da je plenila po vaseh živino, ker jim je pohajalo brašno. Brez odnora jih je vodil nato čez Hem — in kakor bi izrasli iz tal, so se pojavili Slovenci in Anti v Traciji pred bizantinsko trdnjavo na razpotju Filipopoljske in Solunske ceste.

V hrupnem naskoku se navlili na trdnjavo in jo ugnali ropali vse vojske in oporišče zažgali.

To je bila prva plamenica, ki je zapisala s krvavim žarom na nočno nebo, da se je začelo grozno delo maščevanja. Ta žig je prebudil vso zapadno Tracijo, ki se je bila zazibala v brezskrbni, jesenski pokoji in sedla k mizam, da bi uživala pridelke. Nihče ni slutil, da bi se dvignili barbari na jesen in prekorščili Donavo.

Po trdnjavah so sicer zvedeli, da so ropali Slovenci po Meziji, pa da so se vrnili in bili spotoma celo poraženi od Herulov, ki so jim oteli ves plen in rešili bizantinske sužnje. Iz Bizanca je prišla vest, da so Anti nahujskani zoper Slovence, da je sklenjena z njimi pogodba po slavnem Hmu Tunjušu. Zato je prišlo povelje, da izroči vsaka utrdba po nekaj vojakov vojskovodju Germannu, ki jih povede skozi Ilirijo k morju in odondod na pomoč Belizarju zoper Gote. Zakaj poslanca, ki sta bila odšla od Turrisa, so zalotili varhunski razbojniki in ju pobili.

In sedaj so se pojavili barbari tako močni, tako nenadoma in nepričakovano, kakor bi se bila odprla zemlja in jih izbruhala na plan. Bizantiski poveljniki so bili preplašeni in zbegnjeni. Nihče ni mogel uganiti, kam krenejo Slovenci. Zdravil legij je bila nemogoča. Vsak pretor je hitel, da popravi zidovje, da izkoplje in poglobi järke, da napolje živeža ter tako čaka prihoda barbarov.

Iztok je radi Epafroditovega pisma in po lastni sodbi uganil zadrego Bizantinov. Zato je razdelil vojsko v tri oddelke ki so se razšli proti jugu, vsi za enim smotrom da se sni dejo pred Toperom. Zase je izbral glavno cesto, ob kateri so bile najmočnejše bizantinske postojanke.

Začelo se je strašno divjanje. Vsakdanje zmage so narad razgrele do besnosti. Upijani s krvjo, preobloženi s plenom siti vina, so drli Slovenci in Anti kakor razljučeno valovje groznega veletoka. Pred treni divjimi curki, katerim so poveljevali Iztok, Rado in Jarožar, je orala brazdo konjenice, ki je radi naropanih konj in orožja rasla od dne do dne. Divji mladi so si nadeli oklepe in ščite ter se, gnani s čarobno silo, priklopili urejenim četam, kakor ud k telesu, od katerega jih je ločil samo meč, samo strašno sproženi pilum. In kakor koli je zavezala rana v obrani ceste, kadar je buknil proti nebu črni dim in naznanil, da je rilec vojske pogazil trdnjavo, se je razlila tolpa po okoliših in palila, ropala in morila z grozo, kakršne še ni doživela Tracija. Vse vasi, polja in livade so bile sežgane pokrajina, po kateri je ležalo neštevilno mrličev. Tem je izpraznil dupla in špilje ter poslal oblake vranov in jastrebov za vojsko, da so bili žalostni pogrebi mrličev z razbitimi glavami, umrlih na konicah kolov, raztrganih in razčetrjenih, pomandranih od konj in posečenih z meči. Zakaj kogar je zgrešil meč vojščakov, tega je zadel kij tolpe, katere se je polastila ljuha slast po klanju, da niso prizanesli ne starcu ne dojenčku. Trume dečkov in deklic, krščence so zajeli, trope govedi tirali na sever proti domu, včasih pa radi obilice plena iz same objestnosti zapalili staje z živino in jo sežgali.

Celo Iztok se je upijal od neprestanega boja. Njegov meč ni udaril nikdar na moža brez orožja. Kjer je bil bojni metez najgorji, tam se je gibal njegov šlem, udarjal njegov meč. Šlem mu je bil posut z udarci, prsi rjave od krvavih srag, roka čuljena od ročnika. Vedel je, kaj dela tolpa. Bežal je pred njo, studilo se mu je, toda tiha slast mu je zano grela srce.

"Maščevanje vršim, grozno maščevanje," je mrmral, kadar je počival po boju samotni na ravnini v gozdu, vrhu griča. "Devet bratov mi je umoril Bizane — stoterno maščevanje za rje! Sestro Ljubinico je umoril Bizane — kdo drugi? Hum ni bil sovražnik Slovenom, dokler ga ni podpnil Upravda! Maščevanje zanj! Ireno je preganjal Bizane, in mučil in jo hotel oskruniti, o, maščevanje, maščevanje! In mene s tvega. Ha, privezala me je vlačuga k jaslom, da bi me počasi umorila, da bi se napasla ob mojih bolečinah!"

In ob takih mislih se je glasil kriki preganjanjih, jok njetine in vzdihli umirajočih kakor pesem, katero je z nasado pilo njegovo uho. V tej omami se je zbudila ljubezen. Nemurno je zahrepenel po Ireni. Ponos se je dvigal v njem.

"Ne boš se me sramovala junaka, ker ljubiš junake. Pred te stopim, ovenčan z zmagami! Vsa vojska te počasti kot carico. Posujem te z dragulji kakor despojno, ti edina!"

Ni bil več daleč od Topera, da kaznuje tam tudi strica Rustika. In potem? Kam? V njegovi duši je vstala državna misel. Kam? V Solun. Toda ne sam! Z vojsko pridem ponjo! V najlepši palači bova svatovala! Ona, ki se skriva sedaj, bo sedla na tron in narod bo vriskal od radosti in žaščenja pod njenim oknom. Da, Irena, ne boš se sramovala svojega ljubega!"

(Nadaljevanje prihodnjič)

OBJASNUJE NOVI NAČIN RACIONIRANJA

(OWI.) — Urad OPA objasnuje uvedbo znamk za racioniranje, ki veljajo po 10 odmerkov in tokenov, ki so stopili v veljavo. Večina odjemalcev pa bo seveda počakala, predno bo v prodajalnicah na drobno oddajala svoje znamke po novem, bolj enostavnem sistemu racioniranja, uvedenega od OPA.

Spraviti ta novi program racioniranja v tiri je največja naloga, kar jih je urad za racioniranje poskušal od 1. marca leta 1943, ko je — ravno pred letom dni — uvedel sistem racioniranja.

Na podlagi novega sistema, ki uporablja znamke le po 10 odmerkov vrednosti in tokene vrednosti po 1 odmerek, bo po slovanje vseh krogov, ki imajo opraviti z znamkami za racioniranje — občinstvo, trgovci in zavodi za racioniranje — postalo mnogo bolj enostavno. Skoro 2 in pol milijona znamk za racioniranje bosta odpadla — to je, skoro 60 odstotkov od onih 4 milijonov, ki morajo po starem sistemu vsak mesec skozi trgovine na drobno.

Tokeni in znamke po 10 odmerkov veljajo za svojico najvažnejših programov racioniranja živeža — modre znamke in tokeni za konzervirano, posušeno in zmrazeno sadje in zelenjavo, ter rdeče znamke in tokeni za meso, maščobe in olje za kuho in jed. Za kratko dobo bodo ostale v veljavi tudi nekatere stare zelene in rjave znamke.

Naslednje znamke so zdaj v veljavi:

Nove znamke v vrednosti od 10 odmerkov, ki pridejo ob veljavo v 12 tednih (dne 20. maja).

Modre znamke A8, B8, C8, D8 in E8 — za konzervirano živež.

NAČRT ZA POMOČ ONESPOSOBLJENIM DELAVCEM BO KMALU V TEKU

Več kot dva milijona poškodovanih delavcev, katere sedaj trenutno ni mogoče zaposliti, radi fizičnih nedostatkov, bo kmalu povrnjeno aktivnemu delavstvu Združenih držav, ter se bo tako mnogo doprineslo industrijski moči skladišča demokracije.

Federalni Zavarovalni urad bo skupaj s državami kmalu začel vpeljavati svoj plan za rehabilitacijo in zdravljenje onesposobljenih delavcev, ki bi se potem mogli zaposliti. Pravi se, da je število teh okrog dva milijona, vseh delavcev skupaj pa 60 milijonov.

Kongres je odobril lanskega julija skozi Barden — La Follette zakon za uporabo federalnih fondov za zdravljenje fizično ali drugače poškodovanih delavcev.

Uradniki, ki so dobili nalogo baviti se s tem načrtom pravijo, da bodo stroški mogoče znašali do 15 milijonov dolarjev na leto.

Na sestanku nekega senatnega odbora je lanskega julija bilo objavljeno, da je v preteklem letu bilo ozdravljeno in osposobljeno za ponovno uposlitev ter povrnjeno na svoja stara mesta v industriji samo 50 tisoč delavcev. In govori se, da bo pa v letošnjem letu število ozdravljenih in osposobljenih zvišano na 100 tisoč.

Ljudje, čigar naloga je izvajanje tega načrta, so Paul McNutt, administrator federalne zavarovalnice, ter šef komisije Združenih držav za ljudsko moč; dr. Thomas Parran, glavni zdravnik Narodnega zdravstva, dr. Dean A. Clark, glavni zdravniški uradnik v Uradu za rehabilitacijo; in Michale J. Shortley, direktor poklicne rehabilitacije.

Da bi se načrt za izkoriščevanje vseh ljudskih moči te dežele spravil v potek, se je v Washingtonu januarja tega meseca sestalo 30 specializistov za rehabilitacijo. V teku nji-

vanje za časa okrevanja, poklicno učenje na univerzi v delavnici ali garaži, izdrževanje za časa učenja, ter tudi preskrbljeno delo.

ZANIMIV FILM

Dana Andrews v kinoliki "The Purple Heart"

(V znanem gledališču "Roxy" na 7. Avenue in 50. cesti v New Yorku, se sedaj prikazuje zelo se posebno za te čase zanimiv film po imenu "The Purple Heart" kot je bilo že poročano v tem listu dne 10. t. m. v obliki oglašaja.)

Ta zanimiv film bi bilo zelo priporočljivo, da si ga vsakdo po možnosti ogleda. Poleg tega zanimivega filma se prikazuje vsestransko zanimive plesne in pevске točke na odru katere so spremljane po dveh znanih orkestrih "The Roxy Theatre Orchestra" in "Count Basie Orchestra".

Predstave se proizvajajo ne prenehanje od zjutraj do pozno zvečer vsak dan, ter po zmernih ljudskih cenah.

NAŠI ZASTOPNIKI

California: San Francisco, Jacob Laushin*
Colorado: Pueblo, Peter Cullig
Walsenburg, M. J. Bajuk*
Indiana: Indianapolis, Fr. Markich
Illinois: Chicago, Joseph Bevič*
Chicago, J. Fabian (Chicago, Cleveland in Illinois)
Joliet, Jennie Bambich
La Salle, J. Spelich
Mascoutah, Martin Dolenc
North Chicago in Waukegan, Math Waršek
Michigan: Detroit, L. Plankar*
Minnesota: Chisholm, J. Lukanich
Ely, Jos. J. Peshel
John Tera, Ely, Minn.
Eveleth, Louis Gouze
Gilbert, Louis Vessel
Montana: Roundup, M. M. Panisa
Nebraska: Omaha, P. Broderick
New York: Gowanda, Karl Stralsna*
Little Falls, Frank Masle*
Worcester, Peter Rode*
Ohio: Barberton, Frank Troha*
Cleveland, Anton Bobek, Charles Karlinger*, Jacob Resnik
Girard, Anton Nagode
Lorain, Louis Balant, John Kumše
Youngstown, Anton Kikelj
Oregon: Oregon City, J. Koblar
Pennsylvania: Bessemer, John Jevnikar
Conemaugh, J. Brezovec*
Coverdale in okolica, Jos. Paternel
Export, Louis Supancič*
Farrell, Jerry Okorn
Forest City, Math Kanin*, Frank Biondinar
Greensburg, Frank Novak
Homer City, Joseph Kerlu
Imperial, Venice Palcich
Johnstown, John Polants*
Krayn, Ant. Tauselj
Luzerne, Frank Balloch
Midway, John Zust*
Pittsburgh in okolica, Philip Progar
Steelton, A. Bren
Turtle Creek, Fr. Schifrer*
West Newton, Joseph Jovan
Wisconsin: Milwaukee, West Allis, Frank Skok*
Sheboygan, Anton Kolar
Wyoming: Rock Springs, Louis Tauschar*
Diamondville, Joe Rolich
(*Zastopniki, ki imajo poleg imena * so upravičeni obiskati tudi druge naselbine v njih okraju, kjer je kaj naših rojakov naseljenih.)

Vsak zastopnik izda potrdilo za svoje, katere je prejel. Zastopnika tople priporočamo — Uprava "Glas Naroda"

NOVA METODA PROTI RAHITISU.

Agencija Stefani poroča iz Berlina, da so napravili zdravniški v Frankfurtu ob Menu interesanten poskus, ki dokazuje, da je zdravstvo na novi poti k zdravljenju rahitisa pri otrocih. V odnotni bolnišnici hranijo otroke z mlekom, ki je sterilizirano z ultravijoličnimi žarki. Dosedanji poskusi so podprli domnevo, da ti žarki v ničemer ne škodujejo mleku, niti menjajo njegov okus. Otroci, ki jih hranijo stakšnim mlekom, so ozdraveli že v nekaj tednih. Zdravniki se nadejajo, da bo nova metoda po-

stala uspešen pripomoček v borbi proti rahitisu.

MISLI O POLITIKI

Neki ruski sodnik je dejal: "Rimljani so uživali dobre čase, ko so svoja zasebna poslovanja skromno, cerkve in državna poslopja bogato krasili." (Gentz.)

Nezakonita sila je najostrejša stvar, ki se lahko nudi človeški miselnosti; ni samo podjarmljenim nevarna, temveč tudi sama sebi vzrok pogibaja. Je pač ostudna, zoprna zadeva. (Chatham Speeches.)

NAJBOLJŠI PRIJATELJ

V NESREČI VAM JE:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA PODPORNJA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od 16 do 50, in otroke do 16. leta starosti.

Članstvo: 62,000

Premoženje: \$10,500,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA \$2.50
STANE SEDAJ \$2.

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku, ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem enobolj izveždati in izpopolniti.

Naročite pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO
216 West 18th Street New York 11, N. Y.

KNJIGA, KI STE JO VEDNO ŽELELI

The Modern Encyclopedia

V ANGLEŠČINI

22,000 Razlag . . . 1,100 Slik

Najnovejša svetovna Encyklopedia, v kateri more vsakdo kakoršnegakoli poklica najti razlage vsake besede spadajoče v njegovo stroko.

Cena sedaj \$4.-

(Polnina in zavarovalna plačana.)

Knjiga vsebuje 1176 strani in je okusno v platno vezana. — Skoro neverjetno je, da je mogoče tako nujno potrebna knjiga dobiti za tako zmerno ceno.

Knjigarna Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

TO KNJIGO BI MORAL IMETI TUDI VSAK DIJAK NA RAZPOLAGO